

Ő ÉL!

Lk 24, 13—23

A keresztény ember életébe minden esztendőben, tavaszvárás idején bekopogtat egy várvavárt, kedves, szívesen látott vendég: húsvét. Néha még kíméletlen, csipős a márciusi szél, amikor érkezik; máskor már pezsgő élet, vidám pacsintadal fogadja és köszönti. De bármikor jön, boldog ünnepi hangulat veszi körül, mert lényege, tartalma, öröme a tavasz, a mosoly.

A húsvéti gondolat olyan régi, hogy annak eredetét kikutatni nem is tudjuk. Mindig foglalkoztatotta a vallásos embert a teremtés mibenléte; minden időben izgatták a rejtélyes, sejtelmes kérdések: honnan jövünk? Miképpen formálódunk gondolkozó, érző, cselekvő emberi lényekké, a teremtés koronáivá? De ennél még nagyobb mértékben fordult figyelme a titokzatos, kifürkészhetetlen, ismeretlen jövő felé. A „lenni vagy nem lenni“ shakespearei nagy kérdés tudatosan, vagy csupán homályosan, kezdetleges vagy felvilágosult formájában, elvont okoskodások vagy fájdalmas tapasztalatok alapján minden időben jelentős szerepet játszott a hívő ember életében.

Mert örök a húsvéti gondolat; örök a hívő ember vágya bepillantani a titokzatos világba, amely halálunk után tárul fel előttünk. És örök az is, hogy a titkok előtt, azoknak végleges megfejtése nélkül, olyan gyakran összeomlik minden vágyunk és álmunk.

Már az Ótestamentum nagy prófétája, Ezékiel megkérdte, amikor gondolatban megállt a csontok völgyében: „Vajon megelednek-e ezek a tetemek? Költözik-e élet a szétszórt csontokba?” A gazdag ifjú is ezzel a kérdéssel fordult Jézushoz: „Jó Mester, mit cselekedjem, hogy az örökéletet elnyerhessem?” Ugyanaz a nagy kérdés vetődött fel Jézus tanítványainak a lelkében is nagypéntek szomorú, kiábrándító hangulatában, a felmérhetetlenül nagy veszteség szörnyű fájdalmának idején: elveszünk-e végkép a halál pillanatában, vagy diadalmaskodik az eszme, a lélek, az igazság, a szeretet a halál felett?

Gyökerében érint a válasz, amit e nagy kérdésre ad. A próféta nem talált megoldást, csak felsóhajtott: „Uram Isten, Te tudod!” A gazdag ifjú csüggedten, a felvetett kérdés megnyugtató elintézése nélkül ballagot tova. A tanítványok lelkét is marcangolja a bizonytalanság. Tudnak valamit, birtokukban van egy fájdalmas ismeret, de ez a tudás és ez az ismeret: Mesterük keresztrefeszítése sötétséget, félelmet és szörnyű kilátástalanságot áraszt közöttük és ólomsúlyként nehezedik lelkükre. De csak rövid ideig. Mert ahol a tudás megállott, tovább folytatta a munkát a szeretet, a ragaszkodás, a hegyeket is megmozgató hit. Nehéz vívódásukban megszületik bennük a húsvéti gondolat; világosságot gyűjt a lélekben a hit, egy szent, áldott bizonyosság, egy nagyszerű, magávalragadó, megnyugtató és megszentelő tudat: él aki rövid időre sírba szorult: él a gondolat, melyet Jézus hirdetett; él Isten, aki az örök sátáni gondolattal, a halállal szemben diadalmaskodik; él maga Jézus, a Mester! És a szegény tanítványok egy feledhetetlenül nagyszerű élmény hatása alatt gazdag lelkű apostolakká váltak. A lelki vívódásban és szenvedésben megszépült az élet. Csodálatos dolgokat láttak, amelyekből ma is táplálkozik a keresztény világ. Láttak üres sírt; láttak egy angyalt, aki a sírhoz közeledő asszonyoknak feltámadásról, életről, győzelemről beszélt; láttak magát Jézust, amint a felolvasott bibliai tudósítás szerint közeledett feléjük az emmausi uton; beszéltek vele; együtt halásztak, együtt vacsoráztak és együtt kimondhatatlanul boldogok voltak.

Húsvét reggelén kíséreljük meg tisztázni a húsvéti, legyőzhetetlen, életünk mélypontjain időről-időre feltétlenül, ellenállhatatlan erővel diadalmaskodó hitbeli bizonyosságnak felénk hangzó örömeit.

Az Istenéhez, a szerető, gondviselő Atyához imádkozó modern vallásos ember húsvéti hitének lényege ez: a látható, földi életből a láthatatlan, örök világba távozott szerettünk él. Ez az a pont, amelyen mint szilárd alapot állva, a húsvéti ünnep mindig időszerű mondanivalóját, áldott, boldogító örömeit megérthetjük, felfoghatjuk és életünk irányító eszméjévé magasztosíthatjuk. Az első húsvét csodálatos színekkel átszótt, legendás történetéből, az

első tanítványok elragadtatott, boldog lelkesülségből, ujjongó, diadalmas, feledhetlenül nagy-szerű élményeiből ez a szent, magávalragadó, legyőzhetetlen bizonyosság tündöklök minden idők hívő keresztény embere felé; a názáreti Jézusnak élete, akit ellenségei a keresztfára juttat-tak, a Golgotán nem ért véget; csupán tésztét, ami mulandó anyagból volt formálva, temethették a sírba, de földi életének igazi értékeiben, az ő szerető, édes jó Atyjába vetett rendíthetetlen hitében és bizodalomban, az Isten- és emberszeretet magasztos életprogramjának hirdetésében és gyakorlásában, soha felül nem mulható példaadásában diadalmasan tovább él.

Húsvét áldott ünnepén azért megingathatatlan, bizakodó lélekkel hisszük és hirdetjük, hogy a mi életünk sem ér véget halálunkkal. Húsnak halálunk pillanatában nem történik velünk más minthogy a látható, kézzelfogható, mulandó földi életből általmegyünk a láthatatlan, örök, halhatatlan világba.

Az örökké élő Jézus magasztos szelleméből merítve, győzedelmes hittel, feltétlen bizonyos-sággal hisszük, hogy a halál utáni élet legfőbb, elhatározó, döntő mértéke a hitet és remény-séget magában foglaló legmagasabbrendű szellemi és lelki világhatalom, a szeretet. Mert ha egész hitünk van is, — szeretet pedig nincsen mibennünk, semmiki vagyunk, végképpen, vissza-vonhatatlanul, menthetetlenül meghalunk, örökre megsemmisülünk. De ha a Jézus áldott nyomdokain járunk; ha hitünkben és cselekedeteinkben az általa gyakorolt szeretet örök áldásaiból táplálkozva, hozzá közelebb jutni próbálunk; ha életünk pozitív tartalmává válik; ha családnak körében a szeretet szelíd, simogató fényű lámpását szüntelenül magasra tartjuk és szeretehordozzuk; ha mint édesapák és édesanyák, nagyapák, nagyanyák és testvérek, lelki arcunkkal gyermekeink, unokáink, vagy testvéreink felé fordulva, a szeretet mélyvizű, kiapad-hatatlan forrásaiból újra meg újra merítünk és a gyermekeink, unokáink, testvéreink, szüleink, egyszóval szeretteink javáért való önfeláldozásban soha el nem fáradunk; ha mint jóbarátok és nemes emberi közösségek tagjai az egymás iránti hűségben, ragaszkodásban és szolgálatban egy-mással versenyzünk; és végül ha mindennapi életünkben az igazság, a jóság, a békesség és lelkiismeretes kötelességteljesítés magasztos eszméinek hirdetői vagyunk, azaz a szeretet gya-korlásában igazi jézus-tanítványokká magasztosulunk, — ha meghalunk is, élünk!

A húsvéti harangok ismét hívnak minden hívő, imádkozó, bűzgő hívőt annak meg-ünneplésére, hogy Jézus, aki meghalt, él és uralkodik a lelkek felett mindörökké. De a ha-rangok húsvéti zengéséből az áhitatosan figyelő hívő ember kihallja azt a megnyugtató, megszentelő és lélekben minduntalan újjáteremtő bizonyosságot is, hogy mi is, halálunk után, földi életünk megszűnése után is élni fogunk, amennyiben földi életünkben meg tudjuk köze-líteni az Isten- és emberszeretet kettős parancsolata alapján megfogalmazott jézusi élet-eszményt.

Hiszünk és hirdetjük húsvét ünnepén, hogy ami bennünk magasrendű, ami bennünk igazi érték, ami bennünk igazán jézusi, nem múlik el a múltó dolgokkal és nem száll el nyomtalanul, hanem továbbél, amiképpen Jézus is él és élni fog örökké azokban a lelki érté-kekben, amelyeket gazdag élete folyamán magában hordozott és önmagából szerteárasztott.

Oh, húsvétot ünneplő, megnyugvás és bizonyosság után lelkünk minden idegszálával sóvárgó keresztény atyámfiai: hangzik ma újból diadalmasan mindnyájunk felé az örök hús-véti örömmüzenet. Végezzük azért mindennapi kötelességeinket, teljessítsük magasrendű hivatá-sunkat a legnagyobb bizonyossággal, híven, maradéktalanul, egészen, úgy, amiképpen arra minket a názáreti Jézus megtanított. Zengjen ajkainkon a feltétlen hit éneke, valahányszor otthonunk és szívünk gyászba borul; a földi élet vége elérkezik azokhoz, akiket szeretünk, — vagy amikor saját ajtónkon kopogtat a halál. Engedjük, hogy az örökélet, láthatatlan és halhatatlan lelki értékeink által már itt a földön lépjen be világunkba, hogy amikor a döntő óra elérkezik hozzánk, legyen az annak a magasrendű, láthatatlan életnek, amely már földi életünkben megkezdődött, csupán boldog betetőzése, áldott megkoronázása; legyen az olyan, mintha hazaindulnánk. Ámen.

Dr. KOVÁCS LAJOS

HÚSVÉT ÜZENETE

Lk 24, 5.

Figyelték-e meg Kedves Atyánkfiaink, hogy keresztény ünnepeink közül híveink életében hűsvétnek van a legnagyobb vonzóereje? Karácsony a Jézus születése körül keletkezett színes mesevilágával mindenekelőtt a gyermeki képzeletet foglalkoztatja. A felnőttek annyiban kapcsolódnak bele ebbe az ünnepbe, hogy az ajándékozó lelkület karácsonyi örömfakasztásából igyekeznek kivenni részüket és a család körében igyekeznek ünneppé tenni a Jézus születése feletti örömnappal. Pünköst a tavasz teljes pompázása idején jön hozzánk, a tanítványi lelkesedés „tűzpróbát“ kiállt sikerével, a keresztény egyház megalakulásának öröm mámorával, a lélek bizonyágtételének tűzével — üzenetével. Mindkét ünnep a hívő ember örök öröm- és boldogságvágyával van kapcsolatban. Nincs bennük töprengés és aggodalom. Hűsvét — bár a bibliai hagyomány szerint — a Jézus feltámadása örömuzenetét hozza s a tanítványok ama megbizonyosodását tükrözi, hogy a Mester él; hogy a halál nem tudott feletti diadalmaskodni, a valóságban mégis sok töprengést, kétséget tartalmazó problémát vet fel minden évben: Van-e élet a halál után? Ez a kérdés mindig foglalkoztatott minket s mert ezzel kapcsolatban kézzelfogható bizonyítékok nem állnak rendelkezésünkre: foglalkoztatni is fog mindig. „Valóban édes a világosság és jó a mi szeminkkel nézni a napot!“ — tanítja a Prédikátor (11, 7) s tényleg aggódva gondolunk a halálra, az azzal ránszakadó sötétségre, az élet lángjának kialvására s arra, hogy mi is következik a halál után.

Egyszer egy nagy államférfi barátja mélyen gondolatokba merülve találta, annyira, hogy sem a kopogtatást nem hallotta, sem az ajtón való belépését nem vette észre. Amikor az üdvözlő szavakra szemmel láthatóan felrezzent, barátjának arra a kérdésére, hogy mi felett gondolkodott annyira elmerülve, ezt felelte: „A halálom [utáni első öt percre gondoltam!“ — Bár van olyan életfilozófia is, hogy „soha egy múltó gondolatot se szentelj a halál problémájának!“

Régi sírok fölé állított kőoszlopokon gyakran látható egy dombormű, amelyen egy ifjú lefelé fordított fátylát tart a kezében. Mít jelképezhetett ez a dombormű? A földbe jutás egyetemes tapasztalatát? Az élet kialvását? Elmúlását? Vagy reménytelen lemondást? Ki tudná megmondani? Az ifjú arcán látható szomorú vonás a vigasztalhatatlan bánatot tükrözi, melyet a halál reménytőlő ténye felett érezhetett a domborművet alakító művész nemzedéke.

A keresztény hűsvét, mintha csak e régi felfogással szállana harcba, a Jézus sírjánál felfelé mutató ifjú képét hozza s ajkára ezt a kérdést adja: „Mít keresitek a holtak között az élőket?“ Majd a teljes meggyőződés hangján folytatja: „Nincs itt, hanem feltámadott!“

Mi van a kép mögött? Közismert történet, melyet a bibliai írók sok eltéréssel jegyeztek fel, de amely leírások megegyeznek abban, hogy mind a Jézus testének bebalzsamozására a sírhoz menő asszonyok, mind a tanítványok, a Jézus halálát követő reggelen: a sírt üresen találták. Jézusnak a sírból való kijövetelét, az ún. „feltámadást“ nem látta senki, de az üresen talált sír kitermelte a hitet, hogy a sír csak úgy lehetett üres, ha Jézus feltámadott!

Hogyan keletkezett ez a keresztény hagyomány? Erre pontos feleletet csak úgy lehetne adni, ha a sír üresen találásának történeti oka világosan állana előttünk. Ezt azonban semmiféle történelmi dokumentum meg nem őrizte. Így a tanítványok lelki állapotában Jézushoz fűződött szent várakozásukban kell keresnünk a magyarázatot.

A halál gondolata és ténye bármennyire is megdöbbentő, nem tudja kiölni azt az ösztönös meggyőződést, hogy az, akit olyan nagyon szerettünk, nem lehet halott. Minél messzebb megyünk vissza a múltba, annál színesebb képeken keresztül látjuk eme hitnek kifejeződését.

A tanítványok megrendültek Jézus halála feletti s kétségbeesetten húzódtak vissza a jeruzsálemi felház emlékeket idéző csendes belsejébe és éppen itt, ezen a megszokott helyen, megszokott környezetben érzik meg, hogy a Mester velük van! Itt idézték fel a Jézussal töltött idő felemelő eseményeit, Jézus tanításait s köztük azt a feledhetetlen mondatát: „Ne féljete azoktól, akik a testet ölik meg, a lelket pedig meg nem ölhetik“ (Mt 10, 28). Nem ez volt-e az az útravaló, amelyet tanítványi kiküldetések alkalmával nekik feltarisnyált?